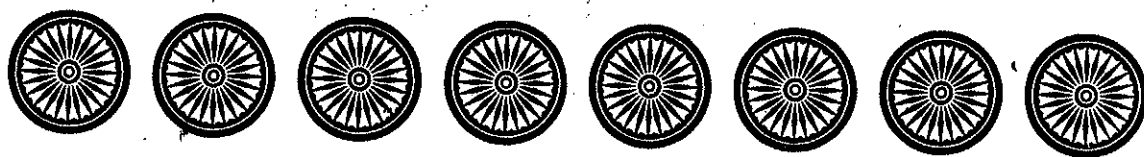

svih spasonosnih blagodati. Svako je kristovsko slavlje liturgijski kairos, povlaštena prigoda da je prihvatimo i iskoristimo, inače nam neuhvativo utekne.

Iz toga slijedi što nam sve liturgija pruža svake nedjelje. I one „preko godine” ne samo kruže oko dvojnog žarišta Kristova pohođenja i otkupljenja već ih ono obasjava svojim svjetlom i grije žarom svoje ljubavi. Jasno je to koliko za nedjelje između Božićnog i Uskrsnog vremena toliko i za one između Uskrsnog i Božićnog vremena. Posebno nas zadnje nedjelje „preko godine” pripremaju *na konačni Kristov dolazak*, bilo pojedincu, bilo cijelom svijetu. U Kristu je i po Kristu čitavo to kretanje liturgijskih slavlja životno i životvorno. Naročito svaka misna žrtva i njezino blagovanje sadrži *cjelokupno Kristovo spasenijsko djelo* i sve njegovo zbiljsko blago. To će svu svoju istinitost dobiti i pokazati tek u njezinom eshatološkom ostvarenju: u vječnom uživanju Ljubavi i slavljenju Presvetog Trojstva.

Anthony N. Teolis

LITURGIJSKO OKO

Čovjekovo je oko jedan od najvećih darova što ih je Bog postavio u naše tijelo. Oko je naš prozor kroz koji gledamo u svijet; ono prima ljepotu i tajne prirode te ih šalje razumu. Ono preuzima tiskanu riječ te je pretvara u misli i sudove. Čovječje nas oko postavlja u izravan dodir s drugima tvoreći most između naših i njihovih osjećaja, između naših ideja i ideja pojedinaca i skupina u čijoj se prisutnosti nalazimo.

Oko treba da igra životnu ulogu i u liturgijskim funkcijama čineći slavlje punim značenja i živim. Kontakt putem oka kod svećenika, čitača ili tumačitelja može izgrađivati ili rušiti obred.

Dobar kontakt putem oka među liturgijskim službenicima uspostavlja zdrav i razuman saobraćaj, dočim slab kontakt putem oka uprlja ili ruši poruku prekidajući nit misli između govornika i slušalaca. Oko npr. koje je neprekidno upravljeno na itskanu stranicu stvara prazno i hladno ozračje. Oko, koje je uzdignuto iznad puka, daje dojam nadutosti, ponosa i osjećaja nadmoćnosti. Oko, koje je odveć usredotočeno na jedan dio slušalaca, kod drugih stvara osjećaj da su oni ostavljeni po strani.

Dobar kontakt putem oka koje počiva nad čitavom skupinom krećući se od jedne do druge strane, gledajući izravno na puk s prijaznošću i otvorenošću stvara ozračje zanimanja, jakosti i suradnje.

Što je to dobar kontakt putem oka za predsjedatelja liturgije i za druge prenositelje Božje poruke prisutnima? Općenito govoreći, vrlo je važno uvidjeti gdje i kada valja uspostaviti kontakt. Da se to prosudi, valja biti svjestan značenja svakoga ulomka izgovorene riječi i onda slijediti jednostavna pravila dobrog razgovora. Ako se riječi upravljaju Bogu, oko se lagano podiže prema gore; ako se riječi upravljaju puku, kontakt putem oka biva prema njemu.

Ovdje donosimo nekoliko natuknica koje mogu biti od pomoći. Početne riječi kod „znaka križa” upravljaju se Bogu kontaktom oka i kretanjem glave prema svim odjelima skupštine. Taj kontakt stvara osjećaj nakane, pozivajući svako ga da se sjedini u zajedničkom činu klanjanja Gospodinu. Kod „pokajničkog čina” oko se digne prema gore kad se riječi upravljaju Bogu, a prema sudionicima kad se odnose na njih. Ne smije se kod nikoga stvarati dojam da je ostavljen po strani. Za vrijeme recitiranja „Slave” svećenik neće micati svojim očima i glavom po crkvi nego će držati svoje oči stalno i lagano podignute prema Bogu, kome se upravljaju te riječi pohvale. Poziv „Pomolimo se” skuplja u čitavoj skupštini, s izravnim kontaktom putem oka, s glavnom molitvom slavljenja i prošnje Ocu po Kristu, pokazanom kontaktom putem oka prema nebu.

Kontakt okom izražava određeni naglasak

Čitanje i pripjevni psalam zahtijevaju iznimni kontakt putem oka označen u usmenoj interpretaciji punoj značenja. Nitko neće držati oko trajno spušteno na tiskanu stranicu jer tako stvara neku vrstu zida između čitača i slušaoca. Kontakt treba donijeti različite nijanse i posebne poruke teksta, kao što su npr. uzbuđenje, radost, žalost, sumnja, strah i iznenađenje. Naravno, u tome se ne smije pretjeravati; inače će se stvoriti komičan i čudan učinak. Da se dobije puna korist toga kontakta okom, moraju biti prisutni priprava i dobro shvaćanje čitanja. Iste poticaje valja primjeniti i na držanje homilije gdje je iznimni kontakt putem oka nuždan za pravi učinak. Jednom svećeniku, koji je obično gledao trajno prema dolje za vrijeme svoje homilije, reče njegov prijatelj: „Jednom ćete, velečasni, vidjeti i uvjeriti se kako slušaoci otiđoše.”

Poluotvoreni i lijeni kontakt putem oka između predsjedatelja i puka u „Ispovijesti vjere/Vjerovanja” često daje dojam da su sve istine tu sadržane tek ogoljene činjenice, dočim živi, sasvim otvoreni kontakt putem oka daje prizvuk iskrene i zajedničke vjere u strahovito djelo našega spasenja. Uvodne riječi kod „Molitve vjernika” upravljene su nebeskom Ocu, dočim su prošnje jedne ili druge vrste kontakt s vjernicima koji žele Gospodinu prikazati svoje potrebe i želje.

Sve što smo rekli isto se tako može primijeniti na „Molitvu pripreve darova“, na „Molitvu nad darovima“, na „poklik Predslovlja“ i na „Svet, svet, svet“ slijedeći opće poticaje dobrog kontakta putem oka, određena svakom riječju, izrekom i rečenicom. Vrijeme kad se čini najveća pogreška protiv pravilnog kontakta putem oka jest u „euharistijskoj molitvi“. Euharistijska molitva nije puko izgovaranje pripovijesti nego je ona pobožni čin vjere u sveta otajstva. Kontakt putem oka pun značenja u ovoj molitvi pomaže onima koji su prisutni da bolje i intenzivnije sudjeluju u onome što se odvija na oltaru. Riječi posvete zahtijevaju ljubak pogled na kruh i vino koji će biti pretvoreni u sveto Isusovo Tijelo i svetu njegovu Krv.

Dobar kontakt putem oka prema Presv. hostiji na riječi: „Evo Jaganjca Božjeg, evo onoga koji oduzima grijeh svijeta“ produbljuju vjeru u Isusa čija se otkupiteljska snaga ispovijeda pred čitavom skupštinom. Kod „blagoslova na koncu“ svećenik zazivlje Oca, Sina i Duha Svetoga očiju podignutih prema nebu, čineći znak križa nad pukom. Kod riječi „Idite u miru!“ kontakt putem oka je upravljen čitavoj skupštini, za koju se moli Božja zaštita i ljubav u riječima mira i vjere.

Kontakt putem oka prenosi poruku

Kontakt putem oka, prema tome, može upraviti različite poruke – mir ili bol, radost ili žalost, suosjećanje ili indiferentnost, vjeru ili sumnju. Na predsjedatelja, čitača i tumača spada da znaju koje je značenje namjeravano u svakoj liturgijskoj molitvi ili činu. Kukavan kontakt putem oka može molitvu ili bogoslužni čin učiniti slabim, nesigurnim i čak dosadnim: „*Izrod uznosutih očiju koji visoko diže svoje trepavice!*“ (Izr 30,13). Dobar kontakt putem oka može povećati molitvu ili čin čineći ga jakim, sigurnim i punim značenja: „*Oči su mu poput vjeda zorinih*“ (Job 41,10).

Što smo kazali o kontaktu putem oka možda ne vrijedi sto posto, ali potiče na savjesniju pripravu i točno poznavanje tiskane stranice čim se postižu najbolji rezultati liturgijskih funkcija.

Anthony N. TEOLIS, *The liturgical eye*. U *Homiletic and pastoral review*, kolovoz-rujan 1988, 20-22.

S engleskog preveo: O. F. Carev